Година пъ[illegible]ра — Брой 8. Варна, 6 Август 1939 год. Цена 2 лева

Завой

Седмичникъ за култура, изкуство, критика и общественость.

„Въ съвременното общество голата истина не може да се търпи. То е все едно на пустнешъ голъ човѣкъ между благовъзпитано общество".

(Хр. Цанковъ—Дерижанъ изъ Книгата му „Карнавалъ)

Бузлуджа трѣбва да се помни!

Има голѣми празници, които съ голѣмо нехайство се отминаватъ за смѣтка на изкуствено създадени такива. Единъ прѣсенъ случай е доказателство.

На 2 Августъ бѣше годишнината отъ боеветѣ при Бузлуджа.

Въ нашата история, особено въ оная часть отъ нея, която отразява величавитѣ борби за освобождение, има свѣтли страници. Една отъ най-свѣтлитѣ обаче е страницата на Бузлуджанската епопея.

Съ цената на най-голѣмата, дълбоко осъзната саможертва, съ една мжчно въобразима днесъ особено, нравствена сила, да начертаешъ пжтя на борбата и да го освѣтишъ съ пламъка на собственото си сърдце това малостойностенъ подвигъ ли е?

Не е въпросъ за блѣскаво—чествуване, лошото е тамъ, че на имената на Хаджи Димитъръ и Стефанъ Караджата има кръстени училища, читалища, организации и др. чиито имена при много неумѣстни чествувания се чуватъ.

Идеалитѣ, за които умрѣха героитѣ на Бузлуджа не сж реализирани напълно.

Затова колкото почитьта ни къмъ тия герои е по-голѣма и колкото самитѣ тѣ живѣятъ въ съзнанието и сърдцето ни, толкова ще сме по близо до тѣхъ и по вѣрно ще служимъ на идеалитѣ имъ, които сж и наши днесъ.

Поклонъ предъ паметьта на героитѣ отъ Бузлуджа, отъ тая Бузлуджа, която трѣбва да се помни, защото всички ний дължимъ много на нея!

„Завой"

Политически дневникъ

У НАСЪ И ВЪ ЧУЖБИНА

Важатъ ли английскитѣ обезпечения спрѣмо Румъния,

ако тая последната бжде нападната отъ Унгария? Главниятъ споръ е около формулата за нападението. Англия не се бори противъ самото насилие, а противъ разширяването на Германия, безъ огледъ на срѣдствата и похватитѣ съ които си служи. Защо Англия не ще изостави Полша.

Последнитѣ изявления на Чембърлейнъ по данцигския въпросъ дадоха поводъ за различни тълкувания. Въ Варшава бѣха доста озадачени. Дори мнозина въ Полша започнаха *да смѣтатъ, че Англия и днесъ* върви по сжщия пжть, както презъ времето на судетската криза - раздава обезпечения за да се откаже отъ тѣхъ когато види, че работата стига до война.

Споредъ както се изрази неотдавна *лордъ Халифаксъ, ос*новната линия на английската политика се състои въ оказване съпротива срещу нападението. Изъ средитѣ на противния лагеръ, обаче, възразяватъ, че основната линия на английската политика е да тър*си орждия, които вмѣсто нея* да окажатъ съпротива на нападението, когато то застраши британскитѣ интереси, а когато не намѣри достатъчно послушни орждия — да жертвува приятелскитѣ си държави, съ цель да запази самата себе си *отъ жертви и да отлага опас*ностьта.

— Всрѣдъ тия противоречиви твърдения кжде се намира истината? — Това е болезненията въпросъ, който въ не една държава въ Европа си задаватъ днесъ.

Най-голѣмъ споръ се води около тълкуванието на израза „нападение". Германскитѣ държавници тълкуватъ английската формула за нападението, като „всѣко открито нападение, извършено срещу трета държава". Следователно, въ Бер*линъ смѣтатъ, че Англия не* ще се яви въ подкрепа на Полша, ако тая последната се впусне въ война срещу Германия заради Данцигъ. Това е причината за коренната промѣна, настжпила въ данцигската тактика на германското *правителство. Вмѣсто проекти*рано по-рано нахлуване въ територията на Данцигъ, завземането на Свободния градъ започна отвжтре. Съ други, думи, Данцигъ не ще бжде завзетъ отъ германцитѣ, а ще обяви своята суверенна воля, *по силата на правото за само*опредѣляне, да се присъедини къмъ Германия.

— Това, заявяватъ въ Берлинъ, ще освободи Англия отъ необходимостьта да се намѣси, което тя въ дълбочинатата на сърдцето си и безъ това не *желае.*

Въ Лондонъ опровергаватъ изрично това германско тълкуване, като заявяватъ, че Германия се мами горчиво и то ето по какви съображения:

— Истината е, че английската формула за съпротива срещу *нападението се покрива* съ основната мисъль, че всѣко разширение на Германия въ Европа представлява едно нападение срещу мира въ материка. Англия не се бори срещу самото нападение, в срещу господството, което Германия *иска да установи надъ Европа.* Ето защо, когато Германия си служеше съ насилие, англичанитѣ подразбираха подъ думата „нападение" използването на грубата сила. Днесъ, когато германцитѣ прибѣгватъ вече къмъ по-прикрити и по-гъвкави похвати, за Англия „нападение" съставлява всѣка политическа маневра, преследваща сжщата цель — германско господство надъ Европа.

Както се вижда, английската формула е твърде еластична. По настоящемъ тѣ насочватъ борбата си не срещу самото насилие, а срещу опититѣ на Германия да продължи своето разширение въ Европа по какъвто и да е начинъ.

Тая разлика е твърде важ*на, защото когато я имаме* предъ видъ ще ни бжде много лесно да разберемъ защо Лондонъ не може да изостави Варшава въ спора за Данцигъ. Цельта на Англия не е да запази Данцигъ за Полша, а да попречи на Германия да се за*сили чрезъ пълното завземане* на Данцигъ и да засили позициитѣ си чрезъ отслабването на Полша. Ако поляцитѣ загубятъ своитѣ позиции въ Данцигъ, тѣ ще загубятъ значителна часть отъ своята независимость, въ полза на Германия. *Следователно, положението на* Германия въ Европа ще бжде засилено, а тъкмо това е, което Англия не желае да допусне.

Това английско тълкуване дава поводъ за нѣкои малко по-различни тълкувания на английскитѣ обезпечения спрѣмо Румъния. Тъй *като м-ръ пред*седательтъ Чембърлейнъ още не е отговорилъ и едва ли ще отговори на въпроса: — Какво ще бжде поведение на Англия, ако Румъния бжде нападнатa отъ Унгария? Ще смѣтне ли, че нейнитѣ обезпечения важатъ и за тоя случай или само за *Германия? — нѣкои английски* политически срѣди се стремятъ да пояснятъ евентуалното поведение на английското правителство, прилагайки гореизложената основна насока на английската политика. Тѣхното заключение е следното:

Ако въ момента на предполаганото унгарско нападение срещу Румъния, английското правителство смѣтне, че тая и др. държави се проявяватъ *като орждия на германската* политика, то ще смѣтне, че всѣко тѣхно засилване ще засили и позициитѣ на Германия. Следователно, то ще изпълни задълженията си и ще се притече на помощь на Румъния. Ако, обаче то дойде до заклю*чението, че Унгария действу*ва съвършено независимо и за своя смѣтка, безъ да има каквито и да било обвързвания спрѣмо Германия, въ такъвъ случай Англия ще заяви, че нейнитѣ обезпечения се отнасятъ само до Германия и ще остане въ *положението на спо*коенъ зритель.

Тихомиръ Радиновъ — Свинкса край Созополъ

Продавачки на любовь

(Рапортаженъ разказъ отъ Немо Неминисъ)

Курортниятъ градъ ходи на плажа и почива денемъ, а работи и „живѣе" нощемъ. Когато електрическитѣ слънца блѣснатъ и дрезгавината отстжпи мѣсто на напоената съ ослѣпителна бѣлота свѣтлина, когато въздухътъ се разхлади и прѣсниятъ морски вѣтрецъ подуха, потокътъ отъ хора започва да тече по улицата, булеварда, морската градина. Тукъ има разни хора: убити отъ умора следъ изтощителна работа, изпити отъ канцеларската заседналость лица, охолници, които сж спали презъ цѣлия день, за да наваксатъ загубения отъ миналата нощь сжнъ, курортисти наши и чужденци съ матовъ тенъ и лъскави носове, *малки блѣдни ра*ботнички отъ индустриалниятъ кварталъ, носящи вече въ слабитѣ си гърди отрова, която утре ще ги поднесе въ ранна плячка на туберколозата. Съ каква радость се разхождатъ тѣ, когато успѣятъ да спестятъ по нѣщичко *отъ малката си* надница и си купятъ една червена блуза и чифтъ кжси бѣли чорапки! И какъ завистливо погледатъ къмъ елегантнитѣ дами, които демонстрираръ последната мода съ походка, пикантность която хвърля въ *тревога мжжетѣ. Правейки* разходката си на хиляди километри далечъ отъ Холивудъ и отъ Найболсбергъ, вие можете да се блъснете въ Грета Гарбо или Бригита Хелмъ. Не се очудвайте и не гледайте съ зинали уста. Трѣбва да свикнете съ *това.* По-нататъкъ курортистка нѣкаква отъ Германия съ разголенъ гърбъ и по кжси панталонки, чука бързо, съ дървенитѣ си сандали, по тро*туара. Ако сждите по грима и* „облеклото" ѝ, сигурно ще сбъркате. Тя не излиза отъ банитѣ. Не. На плажа и на улицата е все сжщата. А по-надолу, друга една въ дълги мъжки панталони, съ цигара въ уста, хванала „приятельтъ" *си подъ ржка, тича по асфалта.*

Върва съ приятеля си и се оглеждамъ като всички други. Обхванатъ съмъ отъ вълнение при гледката на този парадъ на мжже и жени които се притискатъ, блъскатъ, извиняватъ и отминаватъ. Жени, разхождащи се, жени... Осемдесетъ на сто сж жени. Нѣма нужда отъ специаленъ подиумъ за изборъ на „царица на плажа", тукъ сж всички кандидатки: мисъ Германия, мисъ Полша, мисъ Югославия, мисъ София, мисъ Варна... Въздухътъ е тежко напоенъ съ разни парфюми, примѣсени съ слабъ мирисъ на женска плътъ. Отъ време на време нѣкоя задържа по-дълго погледа ми. На едно мѣсто се *дори* обръщамъ и проследявамъ съ очи една великолепно сложена жена.

Приятельтъ ми сжщо се спира и ме пита:

— На тебъ ти прави впечатление онази тамъ, съ ясно зеленята рокля, съ силно начернени вежди, дълги клепачи и пълни карминови устни? Наведи се да ти пошепна. Или нѣма нужда, Можемъ да викаме и никой нѣма да ни чуе. Шумътъ е толкова голѣмъ и никой не слуша другитѣ. Тя е „вжтре", тя е отъ „професионалнитѣ". Ти се очудвашъ? Никога не би повѣрвалъ? Добре. Ела да тръгнемъ следъ нея. Ще видишъ кжде ще влезе. Ето видишъ ли? Завива въ уличката... Влиза. Хотелъ. Да.

Следъ малко приятельтъ ми ме подканя:

— Ела да отидемъ въ морската градина. Ще седнемъ на нѣкоя пейка да си починемъ и азъ ще ти разкажа интересни работи за една отъ тѣхъ *Интересувашъ ли се? Добре* Ела.

Намираме една по-уединена пейка въ втората часть на градината и сѣдаме. Електрическата крушка е доста далечъ и ние сме въ полумракъ, Приятельтъ ми започва веднага и дълго, не *спира, приказва.* Личи си, че е изпълненъ съ впечатления, които трѣбва да намѣрятъ нѣкакавъ изблик.

Когато се раздѣлихме, азъ вече бѣхъ решилъ да напиша разказа му. Моля го да ми прости, за гдето си позволявамъ *тази волность.*

Не мисля, че отъ онова, което ще разкажа, книгата ще се изчерви подъ перото ми защото тя е понасяла много по срамни нѣща. Впрочемъ, то не е и много срамно. Зависи отъ това какъ се гледа на нѣщата. Критериятъ за морала сега не е такъвъ какъвто пре-

Посетете VIII международна изложба - Варна

70% намаление по Б. Д. Ж. 13 Августъ — 2 Септемврий

Културни анкети

Варненскиятъ Народенъ театъръ

Предъ новия театраленъ сезонъ Какъвъ ще бжде артистичниятъ съставъ? Да се внимава: доброто име на нашия театъръ трѣбва да се запази. Не *само добри* актьори, но и *добри* човѣци.

Презъ последнитѣ нѣколко години Варненскиятъ народенъ тватъръ отбеляза беспорни постижения които съ право го наредиха следъ Държавния тевтъръ въ София. Художественото разрастване на нашия театъръ бѣше въ тѣсна връзка съ сполучливия подборъ на артистичния съставъ. Артистичниятъ съставъ, както добре провежданата репертуарна политика и умѣлото художествено ржководство сж най-важнитѣ елементи, които обуславятъ успѣха на единъ театъръ.

Всѣки единъ театъръ, *който правилно* схваща художественитѣ, естетичнитѣ и етичнитѣ си задачи, не може да не обръща сериозно внимание на качеството на **живия човѣшки материялъ**. Живиятъ човѣшки материялъ, въпрѣки голѣмата еволюция на театъра като обществено-културенъ институтъ, си остава душата на единъ театъръ. Затова въ началото на всѣки театраленъ сезонъ една отъ голѣмитѣ грижи на художественитѣ ржководители е и тая: да осигурятъ за театъра си поне нѣколко голѣми артисти, безъ каквито художествената продукция значително би куцала.

Пресата вече съобщи съставитѣ *на почти всички общински и областни театри* въ страната. Новоназначенитѣ директори обявиха вече репертуарната си политика въ общи линии и посочиха пиеситѣ, съ които ще открияТъ новия театраленъ сезонъ.

Само **Варненскиятъ и Русенскиятъ театри още официално не сж съобщили съставитѣ си**. По добритѣ актьори сж *ангажирани. Тия, които още сж свободни сж само „допълняюща часть“*. Фактътъ че нашиятъ театъръ още не е оповестилъ състава си ни тревожи. Съ право културното варненско гражданство се пита: какво става съ театъра? Ще имаме ли добри артисти? — пита и се опасява.

Научаваме се, че въ театъръТъ ни тая година млади актьори отъ пжтуващи театри ще бждатъ преоблаващъ елементъ. Сочатъ се имена. Ние *не знаемъ почти нищо положително*. Очакваме да узнаемъ точно състава и следъ това ще се произнесемъ.

Сега ще кажемъ само: театъръТъ е обществено културно учреждение. Той служи не на отдѣлни интереси и на отдѣлни личности, а на обществото. Следователно ржководството му е ***обществено отговорно***.

За лошата или добрата продукция е отговорно единствено ржководството. И то въ края на краищата, въ зависимость отъ актива или пасива му, ще получи обществеиото признание или отрицание.

А ония, които сж надъ художественото ржководство, да бдятъ. Актьоритѣ, които ще дойдатъ, трѣбва да бждатъ не само добри като актьори, но добри и като *нравствени личности*. Варненскиятъ театъръ е уседналъ. Той е съ утвърдено име на първостепенъ обществено-културенъ институтъ. Името му трѣбва да се пази. Лично ние вѣрваме, че и тая година Варненския театъръ ще бжде на необходимата висота. Спокойно да изчакаме днитѣ, *които ни отдѣлятъ отъ новия театраленъ сезонъ*.

Ст. П.

„Исусъ Христосъ стана найтипична жертва на идеитѣ. Той показа какъ се мре за идеи Две хиляди години следъ него човѣчеството стана по-практично: то налучка какъ се живѣе и благоденства отъ идеитѣ“.

(Хр. Цанковъ-Дерижанъ въ книгата си „Карнавалъ“).

Четете в. „Завой“.

АЛФОНСЪ МУХА ПОЧИНА

Починалъ е въ прага бележитиятъ чески художникъ Алфонсъ Муха. Професоръ и художникъ отъ голѣмъ стилъ, неговото име е еднакво известно както въ *Европа*, *така и въ Америка*. Той е обърналъ вниманието на меценатитѣ въ Парижъ, когато на времето е рисувалъ декоритѣ и костюмитѣ на прочутия театъръ на Сара Бернаръ.

Но Алфонсъ Муха обезсмърти името си съ своитѣ прочути картини „Славянска епопея“. Това сж *множество грандиозни табла*, *които обезсмъртяватъ* най-яркитѣ моменти отъ цѣлокупната славянска история. Особенно ценни сж: Българскиятъ царь Симеонъ Велики, Проповѣдьта на св. св. Кирилъ и Методий, Иванъ Хусъ проповѣдва, Битката съ кръстоносцитѣ, *Последнитѣ дни* на Иванъ Хусъ, Света гора, Следъ освобождението на Рускитѣ селяни и пр.

Съ цѣлата си душа и сърдце славянинъ, Алфонсъ Муха посвети живота си за издигането и *показване предъ* свѣта огромнитѣ *културни заевования на славянскитѣ племена*.

Той си отиде съ дълбока болка, че това 220 милионно славянско племе още живѣе въ вражда и не е успѣло да постигне едно по-близко сближение, за да стане водачъ на свѣта къмъ свѣтли и човѣчни хоризонти.

Тия които слушаме по радиото

ДИМИТЪРЪ СТРАТЕВЪ

НАШИ И ЧУЖДИ БЕЛЕЖКИ

За културнитѣ прояви

Стара истина е, че у насъ много културни прояви сж били компрометирани, защото сж били предметъ на недомислие, честно искрено недомислие! И *както винаги за отговорность* е ставало въпросъ, но *отговорни* е нѣмало. Има една причина, скрита предпоставка за тия печални факти, на която е достатъчно вече да се плаща данъкъ. Тая предпоставка се заключава въ намѣсата на „професионалнитѣ културтрегери“, *които по неаидими пжтища намираТъ* достжпъ *на всѣкжде* и при всѣкиго. И подъ най благовидни предлози подвеждатъ общественици, подвеждатъ хора на изкуството за да ги злепоставятъ и съ цената на това да печелятъ, често пжти принудително.

Не е отъ интересъ *за никого* да се *навеждатъ примѣри*. Това *не пречи* обаче всички да чувствуватъ нерадостнитѣ резултати и не само да съжаляватъ, но и да се възмущаватъ справедливо, съ основание.

ЗА ФИНИО МЖЖКО ОБЛЕКЛО

САМО ПРИ

Калоянъ Маноловъ

КРОЯЧЪ

ул. „Царь Симеонъ“ — срещу хотелъ „Преславъ“

Ни складъ платове и одеяла. Умѣрени цени.

Високо качество. Прецизна изработка.

ПРЕГЛЕДЪ НА ПЕЧАТА

„*Илюстрованиятъ куриеръ подзйенни*“ пише:

Англия въ последно време показа още веднажъ, че нейната основна цель е все още да печели време, а основната ѝ теза е, че времето работи за нея. Англия се въоржжава въ гигантски *размѣри и организира блокъ на мира*, поставяйки въ действие всичкитѣ си колосални възможности и влияние И съ времето — смѣта тя, ще бжде тъй силна, че ще може да поправи всичкитѣ си грѣшки и да отстрани всичкитѣ си отстжпки

И наистина, *може да се констатира* че Англия, въпреки всичкитѣ си отстжпки и грѣшки, е

все по-силна и по-велика въ свѣта.

Нейната политика въ последнитѣ години бѣ пълна съ грѣшки, но изъ всѣка грѣшка тя израстваше все по-силна

Нито грѣшкитѣ, нито заблудитѣ не бѣха за нея изворъ на слабость, *изворъ на понижение престижа ѝ*. Тя изгуби по манджурския въпросъ въ 1932 г., по абисинския въпросъ въ 1935—36 г., *изгуби по испанския въпросъ 1937—39 г.*, изгуби по чешкия въпросъ въ Мюнхенъ — при все това, тя днесъ е по-силна отъ *когато да било*.

Англия губи сражения, много сражения, но окончателната победа — както учи историята — е нейна. А губи често за това, защото твърди, че не иска печалба, изкупена съ твърде голѣми жертви. Твърди, че не е изкуство да се спечели, а че трѣбва *да* се спечели по ней-евтения начинъ, при минимумъ жертви въ хора и материали. Въ много случаи тя се отказва *да спечели, ако знае* че тази печалба ще ѝ коства твърде много.

И още едно. Англия никога не оставя да ѝ наложатъ момента на борбата. *За избора на момента* Англия решава суверенно сама. Поема борбата въ този моментъ, когато борбата ще може да се води съ максимумъ *шансъ* за спечелване при минимумъ жертви.

И тѣзи принципи сж причина, че противницитѣ на Англия я наричатъ често

„коварния Албионъ“.

Това не е коварство — то е дълбоко вродено чувство за икономия *на силитѣ и на усилието, точно измѣрване на собственитѣ шансове* и шансоветѣ на противника, точно измѣрване на резултати и жертви. И това именно е причината, че английската политика е пълна съ зигзаги, съ изненади, завои и криви линии.

Но историкътъ, изследващъ историята на Англия, по отдавна, ще съзре известна закономѣреность, известенъ порядъкъ, а преди всичко дълбока ржководна мисъль.

ди нѣколко години, напримѣръ. Азъ съмъ човѣкъ на времето си. Не съмъ *нито по-добъръ, нито по-лошъ* отъ тебъ, драги читателю. За това не се черви и не се възмущавай да дето ще ти опиша нѣколко посещения при една „публична жена“. И ти си го правилъ. И за да не бжда голословенъ ще ти кажа, че ти който въ *този моментъ* четешъ *настоящето сжщо си билъ „тамъ“*.

Видѣлъ съмъ те, когато страхливо озъртайки се, си се измъкналъ отъ тамъ... или може би не точно отъ хотела, а отъ будоара на нѣкоя прелестна мадамъ, която страшно обича скжпитѣ накити и *тоалети*. Впрочемъ, *това* съвсемъ не е важно. Искамъ да изтъкна, че всички или почти всички ходятъ при „тѣхъ“.

Много сж тѣ — легионъ. На всѣка крачка се срещатъ, но не ги познаваме всички. Азъ знамъ единъ младъ човѣкъ който цѣла година линѣ подиръ *една хубава жена, която* често *срещаше* на улицата, но която не познаваше, до като единъ приятель му каза, че може да я има за толкова и толкова... Много отъ тѣхъ на улицата човѣкъ не може по нищо да различи отъ честнитѣ жени. А нѣкои отъ тѣхъ внушаватъ такъвъ респектъ, че *когато я намѣрите* въ хотелската стая, трѣбва да потискате очудването си, за да не изглеждате глупавъ. Да оставимъ на страна онѣзи нещастници, които сж всеизвестни и сж подъ постоянния контролъ на полицията. Тѣхъ всѣки агентъ „*може да „арестува“ за една нощь*. Това сж официално признатитѣ проститутки, ползващи се съ правото да търгуватъ съ любовьта си. Иматъ патентъ. Но има и други, всѣкидневно увеличаващи се „нови“, които навод нявятъ пазаря на живата стока, десятки и стотици *млади момичета, почти деца още, разведени и женени* жени, които изъ разнитѣ хотели и своднически кжщи се продаватъ поевтино или по-скжпи, съобразно съ това кой и какъ ги лансира.

Недейте пита за причинитѣ, които ги каратъ да се впущатъ изъ „*тръниливия*“ пжть, защото *ги знаете*, пъкъ не ми е въ задачата да разглеждамъ въпроса за проституцията отъ социална гледна точка. За тази работа има специалисти, които посвѣщаватъ цѣли томове, държетъ сказки, пишатъ статии. „

Азъ съмъ много *по-скроменъ*: *искамъ да опиша онова, което приятельтъ ми разказа*, че е видялъ и почувствувалъ при една отъ тѣхъ. Ще ми се да поразпръсна гъстата мжгла на отвращение, съ която сж ги обвили всички и да ги дамъ въ малко по-друга свѣтлина.

Не държа, че *този единиченъ случай може да служи за мѣрило за всички останали*, но смѣтамъ, че все пакъ той дава представа за понятието „проститутка“. Моля уважаемата госпожица или госпожа, която въ този моментъ чете настоящето, да не смѣта, че ще накърня чувството ѝ за целомждрие и моралъ. *Нека прочете до края*.

Другъ щеше *да бжде* въпроса, ако речехъ да нагазя въ една по-непозволена область — да изнеса напримѣръ съвсемъ незначителния фактъ, че многото шапки и рокли на почитаемата приятелка на госпожата струватъ съ хиляди левове по-вече отколкото *може* да и *даде мжжа* ѝ (чиновникъ найобикновенъ) и да започна да разказвамъ отъ где тя се е снабдила съ тѣзи пари.

Или да съобща на това мѣсто кжде ходи другата близка нейна приятелка, богатата г-жа Х всѣки вторникъ и четвъртъкъ между 4 и 6 часа следъ обѣдъ Или — което ще бжде вече съвсемъ неприлично отъ моя страна — да започна да дрънкамъ че „честнитѣ и отъ добри семейства“ госпожици, кои то се разхождатъ всѣка вечерь по лѣвия, хайлафски тротоаръ на известни улици си определятъ тукъ бждащитѣ си „срѣщи“ съ „солидни“ господа“.

Ето тѣзи работи ще бждатъ вече срамни и въ висша степень неприлични. Но азъ съмъ достатъчно дискретенъ за да се занимавамъ съ тѣзи крайно накърняващи чувството за срамъ и моралъ работи. Не. Азъ пиша за продажнитѣ жени. За тѣзи момичета, които ще срещнете само по десния плебейски тротоаръ на главната улица *или по двата тротоара* вече на *други нехайлафски* улици. Тѣхъ, впрочемъ, можете да ги потърсите направо въ хотела или ако познавате парола, въ нѣкоя сводническа кжща. Пъкъ има и „черна борса“, всѣка вечерь по-малкитѣ градини на нѣкои странични улици. Та думата ми е *за проституткитѣ*, а не за „*добритѣ*“ и „*честни*“ *жени*. *За отритнатитѣ, за оплютитѣ, за низверг-*

ХУДОЖЕСТВЕНИ ЧЕТИВА.

К. Петкановъ

МАЙКА

Изкукурига пѣтель. Баба Гина трепна, погледна презъ прозорчето, вслуша се прекръсти се, после дълбоко въздъхна. Вече е пѣтлено време, скоро зора ще сипне, а синъ ѝ Георги още не се връща Три дни става откакъ пие въ механата. Никой не знае болката му. Щомъ се върна отъ Дренополе и право въ механата, не се обади на майка си. Съ конь отиде, конь му нѣма. Оседла го съ синьо седло, препаса го съ сиви смоди, тури му жълта юзда и като вихрушка се изгуби. Каква ли беда му се е случила? Нали му е майка, ще отиде да го помоли, все ще я послуша. Ходи при него, съ сълзи на очи го молѝ, но *той нито я погледна, нито послуша*. Седи навъсенъ, черенъ почернѣлъ отъ ядове и кахъри, пие и земята гледа. Имането ли му е малко, или любе не го залюби? Докосна се до рамото му, галено прекара ржка по плещитѣ му та дано да го опомни. А той изръмжа, махна съ ржка, блъсна я въ гърдитѣ, изпѫди я. Излѣзе на улицата и тръгна въ черна тъмнина. Въ гърдитѣ ѝ сви гнѣздо отровна змия, клъцна сърцето ѝ. Едва се върна въ кѫщи. Пуста опустѣла кѫщата безъ едничката ѝ рожба. Сви се въ кѫта като кукувица. Ще го чака докато се завърне. Нивитѣ на баща му бурениясха, добитъка измършавѣ, въ хамбаритѣ мишки проиграха, паяци паяжина сплетоха. Нѣма кой шепа семе да хвърли на нивата. А кой ще храни и пои добитъка? Тя е стара, не вижда добре, нѣма сили за работа. Вчера се опита да върже за рогата кравата, но добичето я повлѣче, малко остана да я премаже. Само на едни кокошки храна може да даде. Ако Георги, нейниятъ вакълъ синъ се смири и прибере въ кѫщи — ще му подложи подъ главата мека възглавница, та дано му тѫгитѣ разминатъ. Щомъ изгрѣе слънцето, ще го събуди, ще му полѣе да се измие, нови дрехи ще му даде, после ще го отведе въ бащини му хамбари, за да види че сѫ празни и покрити съ паяжина. На нива ще го изпрати. Стара е, но сама и на гръбъ ще отнесе семето. Готова е презъ цѣлия день воловетѣ да води, на браздата очи да склопи. По е хубаво на нивата да я зровятъ, отколкото сама въ кѫщи да седи.

Нощьта превали. Ръзсънена отъ птичи гласове извлѣче се отъ дворищата, разбули градинитѣ и се скри въ тръненитѣ огради. Баба Гина още будна, долови стѫпки на двора и стана. Сърдцето и зачръпка, като дива птичка въ примка, толкова се уплаши. Забрави думитѣ си, онѣмѣ. На вратата се почука. Обърна се, не знаеше на коя страна е вратата. Съ мѫка се довлѣче, намѣри я. Съ трепетливъ, изгубенъ въ сълзи гласъ попита:

— Кой е?

Вратата се огъна, изпращѣ.

— Сине почакай, ще ти отворя!

Старческитѣ ѝ ржце едва набараха ключа. Задъха се до като отключи. Крилото на вратата тъй бърже се разтвори, че я отхвърли въ страни. Гласътъ му бѣ *пресипналъ* отъ ядъ.

— Защо не отваряшъ?

— Нали ти отворихъ чедо?

— Ти си заспала!

— Не съмъ заспала, пиле!

Георги тръгна къмъ стаята. Залитна да падне, но се улови за куката, на която бѣха окачени бакъритѣ, та се задържа. Извърна глава къмъ майка си и съ пиянски гласъ заповѣда:

— Донесими новитѣ навои!

— На нивата ли ще идешъ, Георги?

— Поврага и ниви и всичко. Махай се отъ главата ми.

Георги отпусна снага, седна до стената, наведе глава надъ колѣне. Отъ широкитѣ му гърди се откърти тежка въздишка. Майка му, която стоеше на прага като свѣтица, разбра оо своему болката на сина си. Отиде при него, сложи ржка на рамото му.

Какво ти лежи на сърдцето, сине?

Розтърси рамѣне, острани съ грубо движение ржката на майка си. Тя седна до него.

— Като на майка ми се изповѣдай! Все малко ще ти олекне на сърдцето.

— Остави ме на мира!...

Още повече наведе глава, пригърна колѣната си. Баба Гина повлѣчена отъ тежка мѫка, сложи глава върху ржцетѣ му

— Сине, послушай ме! Баща ти остави голѣмъ имотъ. Нивигѣ ни сѫ най-хубавитѣ въ селото. Впрегни ралото и иди на орань. Стара съмъ вече, не мога кѫща да гледамъ. Намѣри си булче...

Георги се стдрѣпна отъ нея и избухна:

— Омръзна ми съ тия бабини деветини!...

— Чедо, слушай майка си! Не пий вино и ракия! Станалъ си черенъ та грозенъ. Какво ще кажатъ хората!...

— Не ми се седи въ това диво село. Ще се майна на кѫдето очитѣ ми видятъ, та дано не гледамъ! Пусто опустѣло селото, когато нищо на тоя свѣтъ не ми е на сърдце!..

— Синко, грѣхота е. Какво му е на селото? Баща ти въ наго спечели всичката си мѫка. Ако ти е мючно за коня...

Георги гнѣвно дигна ржка. Погледътъ му се спрѣ на стената, на която висѣше окачена бащината му пушка. Изправи се, посегна да я откачи. Майка му изписка, прегърна краката му.

— Георги!... Сине!... Остави пушката! Не ти ли е милъ добитъка?... Не те искамъ хайдутинъ!...

Здраво го държеше за краката, не го пускаше. Георги се разгневи. Наведе се, хвана я дрехата, дигна я отъ земята и я хвърли като непотрѣбна вещь върху голитѣ дъски. Като изгнилъ пънъ падна, изохка и остана неподвижна. Нито му домѫчне, ни се обърна да я види, Тръгна да си излѣзе Старата отвори очи, съ отпадналъ гласъ го помоли:

— Синко, заклевамъ те, не посрамвай бащиното си име. Защо ме оставяшъ сама самичка?

Следва.

Вести.

Писателятъ Боянъ Велиновъ нашъ сътрудникъ е издалъ стихосбирката „Наводнение". Приходътъ реализиранъ отъ продажбата и той е представилъ за подпомагане на пострадалитѣ отъ наводнението въ Севлиевско.

На състоялия се конкурсъ за знаме на селско стопанския съборъ сѫ били предоставени 5 проекта Журито, въ което сѫ участвували Обл. директоръ г. Шумеловъ, кмета на града ни г, инж. Янко Мустаковъ е премирало и откупило проекта на нашия добъръ приятель-художника Власи Лингорски.

За свое голѣмо удобство и за улеснение на многобройната си клиентела, нашия добъръ приятель г. Калоянъ Маноловъ кроячъ, премѣсти ателието си на ул. Царь Симеонъ — срещу хотелъ Преславъ.

При новообзаведена модерно работилница и при попълненъ салонъ на платове и одеала г. Калоянъ Маноловъ ще продължи да задоволява и най изтънченитѣ вкусове на клиентитѣ си.

Ние поздравяваме г. Манолова и му пожелаваме успѣхи.

Търговско Акционерно Дружество „ЖАКЪ ТОЛЕДО & С-ие" — Варна

ПОКАНА

Управителниятъ Съветъ на Търговско Акц. Д-во „Жакъ Толедо & С-ие" Варна, съгласно чл. чл. 16 и 23 отъ дружествения уставъ и протоколното му решение отъ 3 Августъ 1939 г. поканва г. г. акционеритѣ на сѫщото да присѫтствуватъ на второто му редовно общо годишно събрание, което ще се състои на 14 Августъ т. г. 17 часа следъ обѣдъ въ помещението на дружеството въ гр. Варна

при следния дневенъ редъ:

1. Изслушване и удобрение докладитѣ на управителния и провѣрителния съвети за дейностьта имъ презъ изтеклото годишно упражнение.
2. Удобрение Баланса и смѣтка „Загуби и Печалби".
3. Освобождаване отъ отговорность управителния и провѣрителния съвети.
4. Избиране новъ провѣрителенъ съветъ.
5. Разни.

Депозирането на акциитѣ за правоучастие въ това събрание трѣбва да става въ дружествената канцелария въ гр. Варна, най-късно два часа преди опредѣления часъ на заседанието. Ако събранието не се състои на опредѣления день по неявяване на достатъчно число акционери, то се отлага за 20 Августъ т. г. 10 часа преди обедъ въ сѫщото мѣсто, при сѫщия дневенъ редъ, безъ особена за тази цель покана, като срокътъ за депозирането на акциитѣ се продължава до сѫщата дата два часа преди опредѣления часъ на заседанието, и се счита законно, колкото и да е числото на присѫтствуващитѣ акционери, както и каквато часть отъ капитала да се представлява отъ тѣхъ (чл. 17 отъ устава).

гр. Варна, 3 Августъ 1939 г.

Отъ управителния съветъ

ДОКЛАДЪ

на провѣрителния съветъ на Търг. Акц. Д-во „Жакъ Толедо & С-ие" — Варна, до второто редовно общо годишно събрание на г. г. ацонеритѣ.

Господа акционери,

Съгласно постановленията на чл. 202 отъ Търговския законъ и тия на чл. 14 отъ устава на дружеството, имаме честь да Ви явимъ, че провѣрихме операциитѣ и книгитѣ на дружеството ни за изтеклото годишно упражнение отъ 1 Юлий 1938 г. до 30 Юний 1939 г., които намерихме за правилно водени, както и съставенитѣ на 30 Юний 1939 г. смѣтки: „Годишна равносмѣтка" и „Загуби и Печалби", които сѫ вѣрно извлечени отъ търговскитѣ книги. Ето защо, ние Ви молимъ да приемете тия две смѣтки, тъй както Ви сѫ представени и да освободите отъ отговорность както насъ, така и членоветѣ на управителния съветъ за дейностьта имъ на дружественитѣ дѣла презъ изтеклото годишно упражнение отъ 1 Юлий 1938 г. до 30 Юний 1939 г.

Провѣрителенъ съветъ:

Б. Поповъ

Заклетъ експертъ счетоводитель

Д. Папо **Н. Папо**

БАЛАНСЪ

на 30 юний 1939 година

на Търг. Акционерно Д-во „Жакъ Толедо и С-ие" — Варна

АКТИВЪ		ПАСИВЪ	
Каса	88.007	Капиталъ	1.000.000
Дебитори	1.565 095	Кредитори	1.941.322
Депозити	52.458	Депозанти	60.000
Гаранции на хранене	60.000		
Мобили	20.000		
Празни торби	52.960		
Стоки	1.054.116		
	2.892.636		
Загуба:	108.686		
лв.	3.001.322	лв.	3.001.322

Проверителенъ Съветъ:

Б. Поповъ

Заклетъ-експертъ счетоводитель

Д. Папо **Н. Папо**

натитѣ, за покварените „до дъното на костите си жени" — за клоаката на нашето общество, което нѣкои иматъ смѣлостьта да наричатъ „гнило". Пиша за тѣхъ. Тѣ нѣма да ми се сърдятъ. За тѣхъ всѣки може да говори Тѣ сѫ молепсани, тѣ сѫ загубили всѣко чувство на срамъ, тѣ немогатъ и нѣматъ право да се оправдаватъ. — Проститутки! !

Ето защо, госпожо и госпожице, можете да проследите до края. Увѣрявамъ Ви, че нѣма да загубитѣ нищо. А ако все пакъ ви се стори „неморално", свободни сте да заобиколите вестника на страна. Никой нѣма да ви се сърди

Прочее, давамъ думата на приятеля си. Той ще разказва, а аз си запазвамъ правото ако да го допълнямъ тукъ-тамъ съ онова, което съмъ видѣлъ или слушалъ отъ други. Имате думата драги приятелю!

Отъ 8 часа вечерьта, нѣколко приятели се разхождаме безцелно по булеварда и градината. Часътъ е вече десеть. Единъ отъ приятелитѣ ни предлага да ни заведе въ една сводническа кѫща, кѫдето ще има не само „пълни очи, но и пълни ржце". Съгласяваме се и тръгваме. Озъртаме се малко. Една бабичка е седнала на едно малко столче прецъ една врата. — „Какъ си бабо Елисавето, имашъ ли нѣщо хубаво? — пита *приятелътъ* ми, който е идвалъ и другъ пѫть и познава „предприятието" — „Поразходете се нагоре и елате следъ половинъ часъ, ще наредя нѣщо „специално" за васъ" — отговаря бабичката. Това „специално" е до като си отидатъ другитѣ „клиенти" които вѣроятно, въ този моментъ, сѫ вѫтре.

Следъ като направихме „тънката" разходка нагоре, идваме, бабичката ни завежда въ една стая и следъ това се изгубва нѣкѫде. Бедна, низка стая, съ дървенъ таванъ, бѣли варосани стени, въ жгъла икона на Дева Мария, съ запалено кандилце (сѫбота вечерь е, бабичката е набожна!) Мирише на мухълъ. Двама отъ насъ сѣдатъ на тѣсното легло, а останалитѣ по столоветѣ. Следъ малко влиза „тя". Пълничка, хубаво момиче на около 25 г. Изглежда ни изпитателно и ни подава ржце, следъ което сѣда на леглото между насъ. Ние *прикриваме смущението* си (всички сме млади и отиваме за пръвъ пѫть) съ малки страхливи шеги. Тя е свикнала и ни избавя отъ неловкото мълчание. Пита ни отъ кѫде сме. Увѣренъ съмъ, и това не я интересува обсолютно никакъ. Тя сѫщо е увѣрена, и ние знаемъ това, но все пакъ — нали трѣбва да се поддържв разговоръ, поне въ началото! Следъ това се оплаква, че е много уморена и че я боли глава. Не знамъ дали не лѫже, но има наистина отпадналъ видъ.

Тукъ ми се иска да прекѫсна за малко разказа на приятеля си и да сподѣля съ читателитѣ си голѣмото очудване отъ онова, което Албертъ Лондръ разказва въ книгата си „Бѣлитѣ робини" Едно младо невинно момиче, продадено и откарано въ Буеносъ Айресъ като проститутка, презъ първата седмица на *представенето си въ „кѫщата* на една жена" е получило 402 посещения! Впрочемъ, споредъ автора на горната книга, това било срѣдното число и за всички други такива жени.

Буеносъ Айрекъ е градъ съ изключително мѫжко население, което се стича отъ цѣлъ свѣтъ за да търси прехрана.

Питаме нашата нова познайница за името ѝ. Марийка. После разбрахме, че ни е излъгала.

Тѣ не обичатъ да казватъ истинскитѣ си имена. А и не питатъ за имената на онѣзи, които отиватъ при тѣхъ. Има ли полза? Една мимолетна среща, кѫдето не оставя никакви следи...

Каква ирония! Най великиятъ актъ, чрезъ който естеството е осмислило живота на човѣка, тукъ се извършва между двама души, които въ повечето случаи нито се познаватъ, нито може би ще се срещнатъ *втори пѫть*... Любовь безъ цель, любовь безъ резултатъ... Любовь безъ любовь! Удоволетворяване половиятъ нагонъ при кото почти липсватъ найглавнитѣ предпоставки: подборътъ и взаимоучастието. Две сърдца, които намѣсто съ непобедимъ стремежъ, сѫ пълни съ безразличие, а понѣкога съ отвращение... Липсва великиятъ вѫтрешенъ зовъ, липсва безграничниятъ купнежъ на душата за сливане съ душата на любимия. Има само диви-

Завой

Отг. редакторъ Стоянъ Дичевъ. Отг. Редакторъ Д-ръ Кирилъ Йордановъ

Исполинска чайка

Спомени отъ 1904 г. на паметьта на моя братъ Любенъ

Това бѣше презъ лѣтото и въ лѣто 1904.

Въ една отъ ония тихи и спокойни години, преминали нѣкога надъ човѣшката земя, толкова мирни, толкова безбурни, толкова успокоителни, че човѣкъ неволно си задава въпросътъ дали тѣ изобщо сж били, сж сжществували нѣкога.

Земята бѣ златна — защото нейното жълто злато бѣ излѣзло подъ слънцето, накълнило класоветѣ и залѣло нивитѣ.

А небето бѣ синьо, далечно високо, но усмихнато. Като че ли огромна дѣсница се бѣ разпространяла надъ хлѣбното поле да го пази и благославя.

Безбрѣжна равнина се разтила отъ всички страни, окото е вплетено въ жълтитѣ ниви и погледътъ примигва приспивно въ трептежа на лѣтната маряна.

Право изопнатъ междуселски черноземенъ, съ лъснали въ слънчевата свѣтлина, излъскана отъ шинитѣ на колитѣ ивици, пжть се е проточилъ, иде отъ незнайно отива къмъ незнайно.

И по този пжть една здрава каруца, теглена отъ два здрави коня, натоварена съ плътни и тежки денкове тракаше.

Тя бѣ излѣзла сутринъта отъ Каварна и се насочваше на изтокъ, къмъ морето.

Въ нея сж трима души: младъ мжжъ съ загорѣло отъ полското слънце лице. Той кара колата. До него, отъ лѣво е момче на около шесть седемъ години. То се учи да кара конетѣ и отъ време прилясква камшика безъ нужда. Задъ двамата лежи изтегнатъ на денковетѣ третиятъ пжтникъ юноша, съ голѣми мечтателни очи и високо умно чело.

Колата подрънква отъ време на време, конетѣ равномѣрно тропотятъ, а златното поле и синкавиятъ трептежъ на слънчевитѣ лжчи надъ него унасятъ и тримата пжтници, потапятъ ги въ унесени мисли всрѣдъ които се раждатъ мечти и образи, като вълшебнитѣ герои на нѣкоя приказка.

Колата премина презъ Хайджи байрямъ, застоя се въ Язаджиларъ, надвечерь бѣ вече предъ една голѣма вѣтрена мелница надъ Сарж-меше и вечерьта, когато всичко притъмня и тежкътъ мракъ, идващъ отъ изтокъ затисна земята пристигна въ Шабла, навлѣзе въ единъ обширенъ дворъ и тамъ биде разпрегната.

Три дни колата обхождаше всички села на крайморска Добруджа, три дни снова по пжтищата, които рѣжаха нивитѣ, като нишкитѣ на огромна мрежа.

На четвъртия день, стоварила вече своя товаръ, помалко въ всѣко село каруцата се отправи отъ Шабла презъ Калъчкьой и Каябейкьой на югъ, недалечъ отъ морския брѣгъ.

Следъ преваляне на слънцето на пладне пжтницитѣ стигнаха въ нѣкогашното селище Сюрту-кьой. Отъ тукъ право на югъ презъ Къшла пжтътъ мекъ, малко обработенъ минава презъ малъкъ храсталакъ и следъ това навлиза въ едно поле съ червена почва, съ червена пръсть, като че ли е било потопено въ кръвь отъ вѣкове насамъ.

Червената рохкава пръсть се издига на малъкъ пухкавъ прахъ, въ който замира звукътъ отъ желѣзнитѣ шини.

Все по-низко се снишава равнината, слива се съ небето, слива се съ морето въ една линия, въ едно поле свѣтло синьо, свѣтло пепеляво, забулено въ мрежата на юлския пекъ.

Като че ли колата върви къмъ края на свѣта, къмъ последната межда, задъ която е недействителното, неуловимото тайнственото.

И изведнажъ точно тамъ гдето е най-тънката едва забележима линия между земята и морето, което все широко и по разлато се разтваря въ удивения погледъ се явява свѣтлото видение на огромна бѣла птица, легнала надъ морето, плуваща въ него съ исполинското си тѣло.

Голѣма птица, извика малкото момче, когато погледътъ му се спрѣ въ бѣлата маса.

„Исполинска чайка, каза възхитенъ юношата и въ душата му, люлѣена отъ мечти по южнитѣ далечни земи и океани се роди блѣнътъ по чудото, което ей сега ще се превърне въ дѣло.

„Не, забележи възрастниятъ мжжъ.

„Не ли, възрази юношата, какво е тогава то?

Като замълча известно време мжжътъ каза:

Ей сега ще видишъ. вгледай се само по добре.

И наистина следъ малко когато колата се приближаваше все по-близо до бѣлата купчина, очитѣ и на тримата пжтници различиха очертанието на едно голѣмо бѣло здание съ кула надвесено на края на земята, надъ морето.

„Калиакра! Фарътъ! Бѣлиятъ маякъ, пошепнаха устата и на тримата.

На Калиакра е божествено тихо. Цѣлата вселенна се е смълчала тука, земята е изтръпнала въ очудване и очакване на нѣщо велико. Морето всички мѝрета, океанитѣ кают че ли почватъ отъ тука, като че ли отъ тука нататъкъ е чудниятъ блѣнуванъ свѣтъ, чието видение отъ началото на свѣта е вълнувалъ човѣка и го е каралъ да трупне въ сладка надежда.

И на входа на тоя свѣтъ стои спокоенъ, величественото ослѣпителния бѣлиятъ каменѣнъ маякъ, исполинската чайка, царицата на морето, стражътъ на времената.

Колкото бѣха мълчаливи пжтницитѣ, толкова дважъ повече мълчаливи бѣха тѣ когато преживѣха нѣколко часа на Калиакра, на тоя чуденъ земенъ кжтъ, който лежи между земята, небето и морето между земното и неземното, между действителностьта и съня.

Когато нѣколко часа следъ това колата съ тримата пжтници потъна въ вечерния здрачъ и въ мекия пжть обратно навжтре въ сушата, къмъ Български суючукъ всѣки отъ тѣхъ мислѣше че надъ него, надъ земята и морето сж разперени крилетѣ, свѣтлитѣ крилете на нѣщо огромно, величествено.

Тѣ не сж разперени, тѣ сж свити въ мжка, птицата пакъ лежи и сега на сжщото мѣсто и праща само нощемъ свѣтли знаци на единствения останалъ живъ отъ пжтницитѣ, който далечъ на югъ лѣлѣе копнежъ по исполинската чайка.

Добринъ Василевъ

Печатница „К. Николовъ“
Телефонъ № 26-58

Културна хроника

Шведски народни паркове — културни фактори. Хубави театри за селянитѣ. 16 театрални групи посещаватъ 100 паркови театри.

Шестнадесетъ шведски театрални трупи съ осемстотинъ артисти и артистки, между които почти всичкитѣ първи шведски артисти, пжтуватъ изъ Швеция, повечето съ автобуси и даватъ представления на открити сцени въ парковетѣ. Тѣзи представления сж отъ високо художествено качество.

Народнитѣ паркове сж били първоначално основани за да се даде възможность на мжже и жени отъ работещитѣ класи да прекарватъ тамъ свободното време въ събрания и почивка. Днесъ тѣхното главно значение е въ широко развитата дѣйность въ областьта на театралното изкуство. Благодарение на тѣхъ, шведския работникъ се е научилъ да разбира и цени добритѣ представления. Тѣ даватъ на провинциалното население въ Швеция възмжжностьта да посѣщава въ роднитѣ си мѣста висококачествени представления при низки цени. Народниятъ театъръ е тевтъръ за всички. Всички слоеве на населението безъ разлика се срѣщатъ тамъ — кмета и директора седятъ до работника и чирака.

Първото представление въ народенъ паркъ е станало презъ 1905 год. Сжщата година е билъ създаденъ Националенъ Съюзъ на Народнитѣ Паркове. При щателенъ изборъ на трупи и отдѣлни артисти Съюза е сполучилъ въ резултатъ да снабди народнитѣ театри съ програми заслужаващи пълно признание. За организирането, културната стойность е била ржководещъ принципъ, така че програмитѣ винаги сж достигнали високо ниво.

Съ изключение на опери, даватъ се всички театрални представления — класически работи отъ Шекспиръ, Молиеръ, Ибсенъ, Бьорнсонъ и др. а сжщо и пиеси отъ модерни писатели. Оперетитѣ сж много обичани и отъ тазгодишнитѣ трупи не по-малко отъ 5 сж оперетни такива. Освенъ това има продукции на знаменити пѣвци, голѣми оркестри и свѣтовни знаменитости на вариететното изкуство.

Колко сж обичани лѣтнитѣ театрални представления въ Швеция, може да се сѫди по увеличението на годишнитѣ представления. Презъ 1910 год. всичкитѣ представления сж възлизали на 23, презъ 1916 г. тѣ сж били вече 469, а презъ 1938 — 1.027. Къмъ това число трѣбва да се прибави и цифрата на преставленията дадени отъ групи независими отъ Съюза — които за пжтува своятъ смѣтка и рискъ и сж дали 500 представления по парковетѣ.

Освенъ това презъ 1938 г. сж били дадени още 307 концерта отъ голѣми оркестри и 501 преставления на вариететни трупи и кабаретни такива. Новитѣ народни театри се основаваатъ много бързо въ цѣла Швеция, а старитѣ такива се замѣняватъ съ нови покрити постройки, които малко приличатъ на обикновени театри. Балкони нѣма и цѣлия залъ представлява само единъ партеръ, заграденъ отстрани съ бариеръ, задъ който сж мѣстата за правостоящитѣ. Надъ зала се простира сводовъ покривъ, обаче стенитѣ отсжтствуватъ, така че зрителитѣ не губятъ контакта съ природата. Културната стойность на народнитѣ театри е общопризната и Държавата ги поддържа отъ 1930 год. насамъ съ ежегодни субсидии.

Фейлетонъ

Чуй една молба царице

Ти си далечъ отъ насъ царице — луна, но нищо не ти пречи да ни се показвашъ красива, по-красива отъ самата красота.

Твърдятъ за тебѣ, че си нѣмала собственъ жаръ, а си отразявала, рефлектирала само. Добре чия красота отражавашъ тогава, красотата на земния ни свѣтъ, или на нѣкой другъ?

Ако това е нашиятъ свѣтъ огледай се по-добре въ него, отъ полза е и за тебѣ, и за насъ. Ти ще научишъ; ще видишъ интересни нѣща които горѣ тамъ; въ царството на ло рѣдката атмосфера едвали сж възможни. Отъ друга страна ще дадешъ възможность и на самитѣ насъ да се упознаемъ по добре и най-важното ще ни убедишъ да ти повѣрваме, че имашъ способностьта да отражаваш.

Наистина и сега има у насъ учени, които създадоха теория, включвайки въ нея, че ти си студена красавица която само възбужда но не удовлетворява. Трѣбва ли да имъ вѣрваме обаче? Ами че не сж ли сжщитѣ учени които наврамето закълнаха свѣта, че земята не е тепсия, а кълбо. Какво излѣзе?

Ако бѣше кълбо много работи отдавна щѣха да се търкулятъ, за да не ни пращи самара толкова. А както виждашъ всичко се е установило солидно и стабилно и нѣма намѣрение да помрѣдне даже. Това не значи ли, че се опровергава теорията?

Тъй е съ насъ царице: цѣлъ животъ създаваме теории. Стигаме до положението сами ний да сме теория. Теория за слънчево вѣплощение въ насъ, за най-висши, най-благородни представители на животинското царство, теория за човѣци...

Ако тръгнешъ обаче пешъ ще видишъ, че не сж рѣдкость самотни камъни край пжтя.

Ако нѣма надписъ долепи ухо до земята и попитай. Изподъ камъка ще ти се обадятъ: заклаха ме като яре за петдесетина лева дребни пари.

Ето ти още едно опровержение.

Царице, ако сж наблизо до тебе божествата, направи ни една услуга, Кажи имъ да не се приготвятъ за второто пришествие, защото то е дошло и безъ тѣхната намѣса.

Резо Стругаровъ

ятъ повикъ на неудовлетвореплъть на мжжа и въ повечето случаи истощената и безсилна вече плъть на едно женско сжщество...

Защо ще пита за името му?

За нея той е всѣкога все единъ и сжщъ — мжжъ, съ тази само разлика, че всички идватъ при нея съ особеноститѣ си, съ извратеностмтѣ си и тя трѣбва да удовлетвори всичкитѣ имъ най-разнообразни прищѣвки. Плаща й се за това! Тя е длъжна да се подчинява. Тя има достатъчно съзнание за длъжноститѣ на професията си. Тя знае, че ако разсърди нѣкой „клиентъ“, той е вече загубеинъ за нея, и че ако е въ хотелъ и постжли оплакване, ще загуби мѣстото си. Иначе за нея всички сж преходящи — дойдатъ и си отидатъ.

Много рѣдко нѣкой оставя мъничка следа, мъничъкъ споменъ, който се затрупа безжалостно отъ новата грамада, която неспирно се трупа върху нея...

Случва се понѣкога — изключение—нѣкой отъ многото прекрачи прага на предразсѫдацитѣ и... не отмине като другитѣ. Спре се и остане. Сложи точка въ дневника ѝ и името му стане последно въ дългия, непомненъ и незнаенъ списъкъ... Впрочемъ, това се случва толкова рѣдко, че представлява блѣнъ за момичета отъ тоя родъ. Тѣ често си позволяватъ лукса да мечтаятъ за този „принцъ“, па билъ той съ скъсани панталони, който ще дойде нѣкой день и ще имъ прошепне сладкитѣ незабравими думи. Тѣ ги слушатъ много пжти, въ най-различни вариации, но схващатъ фалша и разбиратъ, че не е то.

Тѣ не вѣрватъ, че нѣкога ще ги обгали милувката на трептящия въ любовенъ ентусиазъмъ гласъ и че ароматътъ на плахото любовно признание ще облъхне потайнитѣ дълбоки кжтчета на душата имъ.

Но все пакъ, и то се случва. Не отдавна ми показаха една мила млада съпружеска двойка и ми разказаха историята на една хубава любовь.—Двама души отиватъ въ една сводническа кжща и намиратъ едно красиво момиче, пристигнало отъ столицата. На следниятъ день единиятъ отива самъ. После пакъ. До като найпосле признава на приятеля си, съ когото ходили първия пжть, че е влюбенъ въ проститутката. Той е отъ добро семейство, доста състоятелно и родителитѣ му за нищо на свѣта не искьтъ да се съгласятъ на този бракъ. Той скъсва съ родителитѣ си и се оженва за нея. По-кжсно настжпва помирение и сега съпрузитѣ сж рѣдко щастлива двойка. Видѣхъ ги. Още се гледатъ като влюбени ученици. Нейното държание е по-скромно и коректно отъ това на много други жени, които нѣматъ такова минало.

* * *

Следъ като питали за „цената“ и следъ като се „споразумяваме“, останалитѣ се отеглятъ въ друга стая, и азъ оставамъ самъ съ нея. Тя веднага започва да се разсъблича и то съ такава непринуденость, сѣкашъ въ стаята нѣма никой другъ, освенъ нея. Преди да легнемъ тя ми иска да й платя.

Лѣгаме единъ до другъ и се мжчимъ да водимъ разговоръ. Той върви доста мудно. Какво имаме да си говоримъ? Абсолютно нищо. Гледамъ я въ очитѣ и тя ме гледа. Мжча се да отгатна какво чувствува. Не мога. Очитѣ й сж пълни съ безразличие. Тя е сериозна и отъ време на време се смѣе, но съвсемъ принудено.

Тя работи. Тя е внимателна и грижлива въ изпълнението на работата си. Тя работи като дърводѣлецътъ на тезгяха си или като менъ на писалищната маса. Дори по-добре съвестно отъ насъ. Много по-добросъвестно, поне колкото се отнася до външната страна на работата.

Когато ставамъ да се обличамъ, тя ми държи палтото и смѣшкомъ ми казва една фраза, която ме кара да се червя. Тя сигурно мисли, че ми прави голѣмо удоволствие... Тръгвамъ си. Тя ми подава ржка и като ме гледа усмихнато, казва ми съ молба въ гласа!

— Дай ми, моля ти се, още десеть лева!

Бъркамъ въ джоба си и казвамъ:

— Но нали платихъ?

— Да, но половината ни ги взематъ тукъ. Работимъ за тѣхъ... Ако искате, елате ми на гости у дома.., Ще останете много по-доволни, а и ще ви взема по-ефтино, тъй като тогава всичкитѣ пари ще бѫдатъ за менъ..., Искате ли?

(Следва)